

DATOS IDENTIFICATIVOS

Arqueoloxía aplicada

Materia	Arqueoloxía aplicada			
Código	002G251V01405			
Titulación	Grao en Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Profesorado	Pérez Losada, Fermín Emiliano			
Correo-e	fermin@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudio da cultura material europea desde a protohistoria ata época altomedieval, con especial atención ó período clásico e ó ámbito xeográfico da Península Ibérica.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado coma non especializado.
B3	Obter as habilidades necesarias para rexistrar, analizar e interpretar a información relevante de índole xeográfica e histórica
B6	Aplicalas no contexto do futuro académico e/ou profesional; e crear as bases para futuros estudos de postgrao, especializados e/ou multi-disciplinares
C18	Coñecemento e habilidade para usar os instrumentos de recompilación de información tales como catálogos bibliográficos, inventarios de arquivo e referencias electrónicas
C23	Capacidade de identificar e utilizar apropiadamente fontes de información para a investigación histórica
D2	Aplicación dos coñecementos
D5	Capacidade de xestión da información e o coñecemento
D7	Capacidade de razoamento crítico
D9	Traballo en equipo en diversos contextos

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións históricas	A1	B3	C18	D2
Análise crítica das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral	A3	B6	C23	D7
Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas	A4	B3	C18	D5 D9

Contidos

Tema	
1. Arqueoloxía Protohistórica no Mediterráneo	1.1. O mundo fenicio-púnico 1.2. A cultura ibérica peninsular 1.3. A cultura castrexa peninsular

2. Arqueoloxía Grega

2.1. A cidade e o urbanismo. Expansión colonial. Arquitectura pública civil e relixiosa. Necrópoles e construcións domésticas
2.2. Plástica maior: estatuaria e relevo. Pintura e mosaico.
2.3. O universo cerámico grego: producións, tipoloxía, funcionalidade e iconografía.

3. Arqueoloxía Romana e tardoantiga

3.1. Construción e arquitectura. Arquitectura pública, privada e funeraria. Cidades e urbanismo: Roma e outras cidades provinciais.
3.2. O exército e os seus asentamentos. A paisaxe rural: parcelarios, vías de comunicación, enxeñaría hidráulica, poboados e casas de campo
3.3. Estatuaria, relevo, pintura e mosaico. O universo cerámico (producións, tipoloxía) e outras artes suntuarias e industriais (vidro, metais)
3.4. Necrópoles e arquitectura cultural paleocristiana. Escultura, relevo e mosaico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo/prácticas de campo	8	12	20
Presentacións/exposicións	2	8	10
Seminarios	13	22	35
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Sesión maxistral	15	15	30
Probas de tipo test	2	20	22
Outras	0	1	1
Informes/memorias de prácticas	0	6	6
Traballos e proxectos	8	16	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo/prácticas de campo	Viaxe de estudos para observación e estudo directo de xacementos e materiais arqueolóxicos tratados nas clases teóricas. Está prevista unha saída de tres días de duración ao ámbito próximo (ca. 500 kms. a partir de Ourense) durante o mes de maio.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado, de maneira individual ou en grupo reducido (2-3 persoas), dun dos subtemas específicos tratados nos seminarios, a xeito de sesión maxistral para o resto dos seus compañeiros. A exposición deberá apoiarse en medios audiovisuais (PowerPoint ou similar) e deberán entregar asemade o guión da exposición por escrito.
Seminarios	Actividades desenvolvidas en grupo reducido, enfocadas ao traballo en profundidade sobre algúns subtemas específicos do temario a acordar co profesor. Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas desde o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Resérvanse dúas horas para a asistencia a actividades de temática transversal organizadas desde o Departamento de Historia, Arte e Xeografía e a Facultade de Historia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Esta exposición abranguerá alomenos dous tercios do temario.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A atención personalizada dos alumnos realizarase parcialmente a través das TIC mediante as ferramentas propias da plataforma TEM@. Tamén se levará a cabo mediante as titorías colectivas e as académicas, consistindo esencialmente no seguimento do proceso de elaboración de exposicións e/ou traballos, memoria de saída de estudos (ou traballo alternativo), e preparación da proba escrita de avaliación.
Saídas de estudo/prácticas de campo	A atención personalizada dos alumnos realizarase parcialmente a través das TIC mediante as ferramentas propias da plataforma TEM@. Tamén se levará a cabo mediante as titorías colectivas e as académicas, consistindo esencialmente no seguimento do proceso de elaboración de exposicións e/ou traballos, memoria de saída de estudos (ou traballo alternativo), e preparación da proba escrita de avaliación.

Presentacións/exposicións	A atención personalizada dos alumnos realizarase parcialmente a través das TIC mediante as ferramentas propias da plataforma TEM@. Tamén se levará a cabo mediante as titorías colectivas e as académicas, consistindo esencialmente no seguimento do proceso de elaboración de exposicións e/ou traballos, memoria de saída de estudos (ou traballo alternativo), e preparación da proba escrita de avaliación.
Probas	Descrición
Informes/memorias de prácticas	A atención personalizada dos alumnos realizarase parcialmente a través das TIC mediante as ferramentas propias da plataforma TEM@. Tamén se levará a cabo mediante as titorías colectivas e as académicas, consistindo esencialmente no seguimento do proceso de elaboración de exposicións e/ou traballos, memoria de saída de estudos (ou traballo alternativo), e preparación da proba escrita de avaliación.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saídas de estudo/prácticas de campo	A viaxe de estudos será avaliada, amais de pola asistencia, mediante a entrega dunha breve memoria de prácticas. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: "Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións históricas" e "Análise crítica das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral"	10	A3	B6	C18	D7
Presentacións/exposicións	Os contidos tratados nos seminarios serán avaliados mediante a presentación/exposición por parte dos alumnos, a xeito de clase maxistral, do subtema específico elixido. Valoraránse os contidos e metodoloxía da propia exposición, así como a entrega dun guión por escrito. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: "Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas"	15	A4	B3	C18	D9
Seminarios	Os contidos tratados nos seminarios serán avaliados mediante a presentación/exposición por parte dos alumnos, a xeito de clase maxistral, do subtema específico elixido. Valoraránse os contidos e metodoloxía da propia exposición, así como a entrega dun guión por escrito. Os resultados da aprendizaxe avaliados son: "Elaboración e presentación, oral e escrita, de traballos monográficos, individuais ou colectivos, baseados en fontes e bibliografía específicas"	25	A4	B3	C18	D9
Sesión maxistral	Os contidos presentados nas sesións maxistrais serán avaliados mediante unha proba de resposta curta (exame tipo test). Os resultados da aprendizaxe avaliados son: "Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións históricas" e "Análise crítica das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral"	40	A1	B3	C23	D2 D5
Outras	Participación activa nas clases teóricas e prácticas, tanto sexa na modalidade presencial como na semipresencial (seguimento da materia a traveso do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle). Os resultados da aprendizaxe avaliados son: "Análise e valoración dos conceptos aprendidos a partir do uso de fontes e das interpretacións históricas" e "Análise crítica das tradicións historiográficas sobre temas controvertidos ou de interese xeral"	10			C23	D5 D7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes que se acollan á modalidade semipresencial poderán seguir a materia a traveso do Curso Virtual na plataforma de teledocencia Moodle, da Universidade de Vigo, que permitirá o acceso aos materiais precisos para a adquisición das competencias e consecución dos resultados da aprendizaxe, tanto nos seus contidos teóricos como prácticos. Especificaranse as metodoloxías docentes, as actividades de avaliación, xunto co calendario de entrega (presencial ou remota) que quedará claramente establecido. As actividades que requiran presencialidade serán substituídas por outras que permitan acceder á mesma porcentaxe da nota. O seguimento individualizado da participación do alumno a traveso das TIC farase a partir das ferramentas propias da plataforma (participación, estatísticas de acceso, realización de

probas ou exercicios en liña, etc.).

O estudante deberá cumprir os requisitos mínimos de presencialidade necesarios para a avaliación continua. Asimesmo deberá acudir ás probas que o docente dispoña como imprescindibles.

Para aprobar a materia (e facer media ponderada coa avaliación das prácticas) é preciso obter no exame unha nota igual ou superior ós 4 puntos. Tamén será preciso ter presentado alomenos un tercio das actividades prácticas.

Todo o alumnado ten dereito a ser avaliado mediante unha proba de avaliación final. Para aqueles estudantes que non poidan acollerse á modalidade presencial, consistirá nun exame dos contidos da sesión maxistral (50%) e mais na entrega de sendos traballos escritos, ún deles bibliográfico sobre calquera subtema específico do temario (40%) e o outro consistente nun breve informe sobre algún xacemento arqueolóxico que visiten pola súa conta (10%). O tamaño, contido e outras condicións destes traballos serán acordadas previamente co profesor da materia. Idénticas condicións rexen para a segunda convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

GUIRAL PELEGRIN, C.; ZARZALEJOS PRIETO, M. (2005): *Arqueología I (Arqueología de Egipto y del Próximo Oriente. Arqueología del Egeo. Arqueología de Grecia)*, UNED, Madrid. OUR 902 /420 v.1

GUIRAL PELEGRIN, C.; ZARZALEJOS PRIETO, M. (2005): *Arqueología I (Arqueología de Roma)*, UNED, Madrid. OUR 902 /420 v.2

ZARZALEJOS PRIETO, M.; GUIRAL PELEGRIN, C. (2010): *Historia de la cultura material del mundo clásico*, UNED, Madrid.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

AA.VV. (1993): *La ciudad hispanorromana*, Barcelona. OUR 931 /223

AA.VV. (1999): *Hispania: el legado de Roma*, Madrid. OUR 931 /494

ADAM, J. P. (2002): *La construcción romana. Materiales y técnicas*, León. OUR 72 /178

ALVAR, J. (Dir) [2008]; *Entre Fenicios y visigodos: la historia antigua de la Península Ibérica*, Madrid. La esfera de los libros. OUR 931 /712

AUBET SEMMLER, M^a.E. (2007): *Tiro y las colonias fenicias de Occidente*. Edición ampliada. Barcelona. Crítica. OUR 903 /429

BENDALA, M. (2004): *Tartessos, íberos y celtas. Pueblos, culturas y colonizadores de la Hispania Antigua*, Madrid. OUR 931 /588(A)

BLAS CORTINA, A.; VILA VALDÉS, A. (Eds.) (2002): *Los poblados fortificados del noroeste de la península Ibérica. Formación y desarrollo de la cultura castreña*, Coloquios de arqueología en la cuenca del Navia, Navia. OUR 902 /221

COPPA, M. (1981): *Storia dell'urbanistica : le etta ellenistiche*, Roma. OUR 911.3 /266

FERNANDEZ CASADO, C. (1983) *Ingeniería hidráulica romana*, Madrid. Depósito: OUR 34374

GARCIA y BELLIDO, A.(1985) *Urbanística de las grandes ciudades del mundo antiguo*, Madrid. Depósito: OUR 38550

GONZÁLEZ GARCÍA, F.J. (Coord.) (2007); *Los pueblos de la Galicia Céltica*, Madrid. OUR 903 /418

GROS, P. (1996-2001) *L 'Architecture romaine du début du IIIe siècle av. J: C. a la fin du Haut Empire I. Les Monuments publics, II.Maisons, palais, villas et tombeaux*, Paris. OUR 72 /21

GROS, P.; TORELLI, M. (1992) *Storia dell' urbanistica: il mondo romano*, Roma-Bari. Depósito: OUR 38575

PRADOS MARTÍNEZ, F. [2007]; *Los Fenicios: del monte Líbano a las columnas de Hércules*. Madrid. Marcial Pons Historia. OUR 931 /643

VV.AA. (1981-1985) *Enciclopedia dell'Arte Antica. Atlante delle forme Ceramiche. I. Ceramica fine romana nel bacino Mediterraneo (Medio eTardo Impero)*, Roma. OUR 902 /201

Recomendacións

Outros comentarios

Materia impartida na súa totalidade polo Prof. Dr. Fermín Pérez Losada.
